

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz KERESTECİOĞLU
Ankara Milletvekili

Son dönemde, İstanbul'da göçmenlere yönelik baskıların arttığı gözlemlenmektedir. Çoğunluğu Suriyeli sığınmacılardan oluşan göçmenlerin bir kısmının sınır dışı edilmek üzere otobüslere bindirilerek geri gönderme merkezlerine götürüldüğü, İstanbul dışında kayıtlı olan bir kısım göçmenin ise şehirden çıkarıldığına ilişkin haberler basına yansımaktadır.

Konuyla ilgili İstanbul Valiliği'nden yapılan açıklamada "ülkeye yasadışı yollardan giren düzensiz göçmenlerin yakalanarak sınır dışı edilmesine devam edildiği" kaydedilerek, "geçici koruma kapsamında olmakla birlikte, İstanbul ilinde kaydı olmayan Suriye uyruklu yabancılara", kayıtlı bulundukları illere geri dönmeleri için 20 Ağustos'a kadar süre verildiği duyurulmuştur. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ise bir açılışta yaptığı konuşmada "Geçen yıl toplam 56 bin kaçak göçmeni sınır dışı ettik. Bu yıl itibarıyla da biz ortalama 80 bin, yani geçen seneden neredeyse, yüzde 40-50 civarında bir fazlalıkla sınır dışı işlemi gerçekleştireceğiz. Gerçekleştirmek zorundayız" ifadelerini kullanmıştır.

Mültecilerin, kayıtlı oldukları şehrin dışında yaşamak istemelerinin en büyük nedeninin iş imkanları olduğu bilinmektedir. Araştırmaların da gösterdiği gibi, Hatay, Antep ya da başka şehirlerde kayıtlı olanlar, bu şehirlerde iş imkanları sınırlı olduğu için iş bulabilecekleri İstanbul gibi büyük şehirlere zorunlu olarak gitmektedir. Ne var ki, son dönemde başka şehirlerde bulunduğu tespit edilen göçmenler, kayıtlı oldukları şehre gönderilmek yerine sınır dışı edilmektedir. Göç İdaresi yetkilileri, geçici koruma hakkı İstanbul'da bulunmayan Suriyelilerin tespit edildiklerinde ikametleri hangi şehirde kayıtlıysa o şehre gönderildiğini ve sınır dışı edilenlerin ise ya 'suça karışanlar' ya da 'gönüllülük belgesini' imzalayanlar olduğunu ifade ederken, Suriyeli sığınmacılar bu belgenin

kendilerine “zorla imzalatıldığını” öne sürmektedir. Sığınmacıların gönderildiği bölgelerin ise doğrudan çatışma bölgesi mi, yoksa Suriye’nin kuzeyinde “güvenlik şeridi” projesinin parçası olarak Türkiye’nin “askeri olarak kontrol altına aldığını” söylediği bölgeler mi olduğu bilinmemektedir.

Diğer yandan, geri gönderme uygulaması uzun süredir başka ülkelerden Türkiye’ye gelmiş göçmenlere de uygulanmaktadır. Türkiye genelindeki 24 geri gönderme merkezinde çok ciddi insan hakları ihlallerinin yaşandığı, göçmenlere işkence, ayrımcılık ve kötü muamele yapıldığı, dilekçelerin ve başvuruların kayda alınmadığı ve yanıtlanmadığı hem gazeteciler hem de bu alanda çalışma yürüten dernekler tarafından uzun süredir ifade edilmektedir. Yine geçtiğimiz günlerde, İzmir’deki Harmandalı Geri Gönderme Merkezinde bir kadına işkence edildiği iddiasıyla Karşıyaka Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş; adli muayene raporunda darp izleri belgelenmiş ve Savcılık, konuyla ilgili soruşturma başlatmıştır.

Türkiye, mültecilere “kucak açtığını” söyleyen bir ülkeyken, bugün insan hakları hukukunun temel ilkelerinden biri olan geri göndermeme ilkesi ihlal edilmekte ve Türkiye’ye sığınmış kişilerin yaşam hakları riske atılmaktadır. Göç Araştırmaları Derneği (GAR) de yaptığı açıklamada, geri göndermenin; hem Anayasa’nın 17. maddesinin hem de 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin (Cenevre Sözleşmesi) 33. maddesinin ihlali olduğuna dikkat çekmiş, Suriyeli sığınmacıların sadece kayıtlı oldukları ilin dışında bulunmaları sebebiyle sınır dışı edilmelerinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir.

Bu çapta geri göndermelerin sürmesi durumunda Batı’ya yönelik göçlerin artacağı ortadadır. Binlerce sığınmacı halen Batı ülkelerine gitmek için Akdeniz’de boğulurken ve bu trajedinin sembolü haline gelmiş Aylan Kurdi isimli bebeğin görüntüsü hafızalardayken, sığınmacılara yönelik bu hukuksuzluğun devam ettirilmesi ne vicdani ilkelerle ne de temel insan haklarıyla bağdaşmaktadır.

Gerek Anayasa, gerekse taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS), temel hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkesin, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkını güvence altına alır. Hakkında sınır dışı etme kararı verilen bir kişinin, hukuka aykırı şekilde geri gönderilme tehlikesine karşı, etkili başvuru hakkının ihlal edilmemesi için, bir yargı kararı verilmeden önce sınır dışı edilmemesi gerekir. Oysa sığınmacılara bu hak dahi tanınmamakta, geçici koruma statüsünün sunduğu en önemli güvence olan “geri göndermeme” ilkesi, toplu sınır dışı yasağı ve etkili başvuru hakkı açıkça ihlal edilmektedir.

Türkiye, bir hukuk devleti olarak, vatandaşlarının olduğu kadar vatandaşı olmayan kişilerin de haklarını korumakla yükümlüdür. Bunun için Göç Araştırmaları Derneğinin de açıklamasında altını çizdiği gibi, “göç politikaları şeffaf, hesap verebilir, kamuoyunun açık kaynaklar üzerinden bilgiye erişebildiği, bütçelerin, fonların, harcamaların takip edilebildiği bir şekilde yürütülmeli; bir arada yaşamının yollarını bulabilmek için uzmanlar, bürokratlar ve göçmenler arasında güvene dayalı

bir diyalog kurulmalıdır.” Göçmenlerin büyük bir kısmının göç ettikleri ülkelerde kalıcı oldukları göz önünde bulundurularak, bir arada, uyum içinde yaşama yönünde politikalar geliştirilmelidir.

Bu bağlamda;

1. Göç İdaresi yetkilileri, sınır dışı edilenlerin ya 'suça karışanlar' ya da 'gönüllülük belgesini' imzalayanlar olduğunu ifade etmelerine rağmen, Suriyeli sığınmacılar bu belgenin kendilerine “zorla imzalatıldığını” öne sürmektedirler. Bu iddiaları incelediniz mi?
2. Başka şehirlerde yaşadığı tespit edilen göçmenler, kayıtlı oldukları şehre gönderilmek yerine neden sınır dışı edilmektedirler?
3. Türkiye, Suriyeli sığınmacılara “kucak açtığını” söyleyen bir ülkeyken bugün neden geri göndermeme ilkesi ihlal edilmekte ve Türkiye’ye sığınmış kişilerin yaşam hakkı riske atılmaktadır?
4. Sınır dışı edilen Suriyeli sığınmacılar Suriye’de nereye yerleştirilmektedir? Daha önce mayınlarla oluşturulan tampon bölgelerin şimdi insanlarla oluşturulduğu iddialarıyla ilgili düşünceleriniz nedir?
5. Türkiye’de ekonomik krizin kaynağının mülteciler olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bu tip söylemlere ve ayrımcı tepkilere karşı bir açıklama yapmayı düşünüyor musunuz?
6. İktidar partisi olarak daha önce ayrımcı söylemlere karşı bir duruş sergilemişken bugün başta Suriyeliler olmak üzere göçmenlere karşı ayrımcı söylem ve uygulamaları benimsemenizin partinizin son seçimlerde yaşadığı oy kaybıyla ilgisi bulunmakta mıdır?
7. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun “AB ile Geri Kabul Antlaşması ve vize serbestisi aynı anda yürürlüğe girecek, Geri Kabul Anlaşması’nı askıya aldık”, İçişleri Bakanı Soylu’nun “Türkiye bu işi kararlılıkla yürütmezse Avrupa’daki hiçbir hükümet 6 ay dayanamaz. Bunu net söylüyorum. İsterlerse deneyelim” sözleri birlikte değerlendirildiğinde, bir insan hakları konusu olması gereken göçmenlerin durumu, Avrupa Birliği ile iktisadi ve siyasi bir pazarlığın konusu haline mi getirilmiştir?
8. Bugüne kadar kaç göçmen sınır dışı edilmiştir? Kaçı geçici koruma statüsündeki kişilerdir? Geri gönderme merkezlerinde kaç göçmen bulunmaktadır?
9. İş bulamadıkları için zorunlu olarak büyükşehirlere giden göçmenlere neden kayıtlı oldukları şehirlerde iş imkanı yaratılmamakta ya da göçmenlerin büyük şehirlere planlı biçimde yerleşmeleri sağlanmamaktadır?
10. Geri gönderme merkezlerinde göçmenlere işkence, ayrımcılık ve kötü muamele yapıldığına ilişkin iddiaları incelediniz mi? Bu merkezlerle ilgili kaç soruşturma açılmış, kaç kişi ceza almıştır?

11. “Kucak açma”, “cezalandırma” ve “güvenlik” politikalarının dışında; şeffaf, hesap verebilir, kamuoyunun açık kaynaklar üzerinden bilgiye erişebildiği, bütçelerin, fonların, harcamaların takip edilebildiği bir göç politikası izlemeyi düşünüyor musunuz?